

X ve Y Kuşağındaki Hemşirelerin ve Hemşirelik Öğrencilerinin Bireysel Yenilikçilik Farkındalıklarının Karşılaştırılması

Comparison of Generation X and Y Nurses and Student Nurses' Individual Innovativeness Awareness

Melih BAŞOĞLU¹, Aylin DURMAZ EDEER²

ÖZET

İki kuşak arasındaki farklılığın kişilerin bireysel gereksinimlerini ve meslek algılarını etkileyebileceğini ve yenilikçiliğe yönelik düşüncelerinde farklılıklar oluşturacağını düşünmekteyiz.

Bu araştırma X ile Y kuşaklarındaki hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin yenilikçiliklerini karşılaştırmak amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya, gönüllü 47 hemşire ve 118 hemşirelik öğrencisi dahil edilmiştir. Araştırma verileri kişisel bilgi formu ve Bireysel Yenilikçilik Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Analizler Mann Whitney U testi ve bağımsız gruplarda iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile değerlendirilmiştir.

Araştırmaya katılan hemşirelerin, %65,95'i X, %34,05'i Y kuşağındadır ve ölçek puan ortalamaları sırasıyla 62,96± 10,34 ve 72,06± 7,36 bulunmuştur. Hemşirelerin bulunduğu kuşaklara göre ölçek puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptanmıştır. Hemşirelik öğrencilerinin tamamı Y kuşağındadır ve ölçek puan ortalaması 68,92± 7,76'dir. Bilimsel toplantılara katılanların bireysel yenilikçilik puanları anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur.

Araştırmada; Y kuşağı hemşirelerinin, daha yenilikçi olduğu saptanmıştır. Bireysel yenilikçilik puan ortalamasına göre Y kuşağı hemşireleri yeniliğe karşı "Öncü" kategoride, X kuşağı hemşireleri ve Y kuşağındaki hemşirelik öğrencileri ise "Sorgulayıcı" kategoride olacak şekilde izlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Hemşirelik Öğrencileri, Kuşak Farkı

ABSTRACT

We think that generational differences can affect individuals' needs, perception of their profession and cause them to have different opinions regarding innovation.

This study is conducted for evaluating generation X and Y nurses and student nurses' innovativeness. The voluntary participants in the study group are 47 nurses and 118 students. Research data is collected through Individual Innovativeness Scale and personal information forms. Analysis was conducted through Mann Whitney U and importance of difference between two means' gap in independent groups test.

The %65.95 of the participant nurses in the study are X generation and %34.05 are Y generation. Generation X nurses' scale score average is 62.96± 10.34 while generation Y is 72.06± 7.36. It is found that there is a significant difference in scale score average between the nurses' generation. All of the student nurses are of the Y generation. Students' scale score average is 68.92± 7.76. A significant difference was found regarding the attendance to the scientific meetings as those who attend such meetings scores higher.

In the study, it was found that generation Y nurses are more innovative. It was observed that according to scale score average generation Y nurses are categorised as "Early Adopters" and generation X nurses and student nurses are categorised as "Early Majority".

Key Words: Nursing, Nursing Students, Generation Gap

*Bu araştırma 13-16 Nisan 2017 tarihleri arasında İzmir'de gerçekleşmiş olan Öğrenci Hemşireler Derneği I. Uluslararası IV. Ulusal Bireysel Gelişim Günleri Kongresi'nde ve 26-28 Nisan 2017 tarihleri arasında İstanbul'da gerçekleşmiş olan 16. Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi'nde poster bildiri olarak sunulmuştur.
Araştırmanın etik kurul izinleri Dokuz Eylül Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'ndan alınmıştır.

¹Yüksek Lisans Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

²Yard. Doç. Dr. Cerrahi Hemşireliği, Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

GİRİŞ VE AMAÇ

Dünyada yaklaşık beş farklı kuşağın birlikte yaşadığı düşünülmektedir. Her yeni gelen kuşakla birlikte kişilerin yaşam tarzları ve hayata bakış açıları da değişmektedir. Değişen ihtiyaçlar ve bu ihtiyaçlar doğrultusunda gelişen bireysel nitelikler; kuşaklar arasında farklılıklara yol açmaktadır. Kuşaklar arasındaki bu farklılıklar bazı işlerin yapılmasında zorluklar veya kolaylıklar oluşturabilmektedir.¹ Çalışma hayatında özellikle iki kuşak öne çıkmaktadır. Bu kuşaklardan biri özellikle 1965 – 1980 yılları arasında doğan X kuşağı ve 1981 – 2000 yılları arasında doğan Y kuşağıdır.²

X kuşağı üyeleri, iş yaşamında sadık, elindeki ile yetinebilen ve aynı işte uzun yıllar çalışabilen bireyler olarak bilinmektedirler. X kuşağında bulunan bireyler, teknolojinin yaygınlaştığı bir döneme denk geldiklerinden zorunlu olarak teknolojiyi günlük yaşamlarında kullanmaya başlamışlardır fakat teknolojiyle ilişkisi düşük bireyler olarak tanımlanmaktadırlar. Y kuşağında bulunan bireyler sürekli öğrenmek, beklentilerini anında gerçekleştirmek gibi özellikleri çalışma yaşamlarında aramaktadırlar. Teknolojinin hayatımıza kattığı hız onları hızlı düşünmeye, hızlı harekete geçmeye ve dolayısıyla da hızlı tüketmelerine sebep olmaktadır. Bu sebeple Y kuşağı üyelerinin önceki kuşaklara nazaran daha fazla iş değiştirdikleri düşünülmektedir.¹⁻³⁻⁴ Kuşaklar arasındaki bu farklılıkların yeniliğe uyum ve yenilikçi eylemlerin uygulanması konusunda farklılıklar oluşturabileceği düşünülmektedir.

Yenilikçilik; yeniyi oluşturmak için eskiyi geliştirerek veya yeni bir fikir ortaya koyarak yeni ürünlerin araştırılması, bulunması, denenmesi, geliştirilmesi, izlenmesi ve benimsenmesidir.⁵⁻⁶

Günümüzde gelişmelere ve yeniliklere uyum sağlayabilmek için kişilerin, birimlerin ve kuruluşların sürekli, istikrarlı bir şekilde yenilenmeleri ve yeniliği bir ihtiyaç olarak görmeleri gerekmektedir.

Tıbbi uygulamaların günümüz teknolojisinden etkilenmesiyle birlikte sağlık anlamında gerçekleşmekte olan gelişme ve yenilenmeler, hemşirelik bakım hizmetlerinde de yenilenme ihtiyacına yol açmaktadır. Bu doğrultuda hemşirelik bakım hizmetleri anlamında, yeni bakım değerlerinin oluşturulması ve var olan değerlerin iyileştirilerek günümüze uyarlanması için yenilenme çalışmalarına gerek duyulmaktadır.

Yenilik ve yenilenme çalışmaları hemşirelik bakımının daha kaliteli hale getirilmesinde önemlidir. Uluslararası Hemşireler Konseyi (ICN), bakımın geliştirilmesinin mesleki ilerlemede anahtar görevi göreceğini belirtir ve bilinen/öğretilen uygulamalar yerine, araştırma ve bilimsel bilgi ile tamamlanması gereken yeni uygulamalara yer verilmesi gerektiğini savunmaktadır. ICN, hemşirelerin yenilikçi davranışlarının desteklenmesi, hemşirelerin yenilikçi rolünün ortaya çıkarılması, mesleki bilginin geliştirilmesi önermektedir.⁶ Bu anlamda hemşirelerden yenilikçi olmaları beklenmektedir. Yenilikçi bir hemşire, araştırma sonuçlarını ve kanıta dayalı uygulama sonuçlarını uygulamaya geçirebilir.⁷ Tıpkı hemşireler gibi hemşirelik öğrencileri de mesleki eğitimleri süresince mesleki değerlerini kazanmalı, yeniliğe açık, değişime uyum sağlayacak şekilde eğitilmelidir.⁸

Sönmez ve Yıldırım'ın yapmış olduğu bir çalışmada, hemşirelerin yeniliği düşünmeleri ve yenilik üzerine araştırma yapmaları için motive edilmesi, fırsat verilmesi, yeterli zaman ve kaynak sağlanması gerektiği önerilmiştir.⁹ Bu nedenle hemşirelerin yenilikçilik algılarının değerlendirilmesi önemlidir.

Türkiye'de çalışan hemşirelerin X ve Y kuşağının temsilcisi olduğu düşünülmektedir. Bu iki kuşak farklılığının; yenilikçilik ve yenilik düşüncelerinde farklılıklar olabileceğini düşünmekteyiz. Bu durumda, iki farklı kuşağı kapsayan

hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin yenilikçilik özelliklerinin nasıl olduğu önem kazanmaktadır.

Bu araştırma X ve Y kuşaklarındaki hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin bireysel yenilikçiliklerini karşılaştırmak amacıyla planlanmıştır.

MATERYAL VE METOT

Araştırmanın Tipi

Araştırma tanımlayıcı ve kesitseldir.

Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evrenini; Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesi'nde çalışan hemşireler ve Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi son sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Hastanede 650 hemşire çalışmaktadır. Son sınıf hemşirelik öğrencileri 306 kişidir.

Araştırmanın Örneklemi

Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesi'nde acil servis, yoğun bakım, ameliyathane hemşireleri ve birebir hasta bakımı yapılmayan gündüz bakım birimlerinde (hemodiyaliz, gündüz hastanesi, kemoterapi ünitesi, kan alma birimi vb.), poliklinik hizmetlerinde çalışan hemşireler örnekleme alınmamıştır. Araştırmanın evreni 400 hemşire oluşturmuştur. Hemşirelerden araştırmaya katılmayı istemeyenler, yıllık ve doğum izninde olanlar ve klinikte altı aydan daha az çalışanlar örneklemden çıkarılmıştır. Araştırmanın örneklemini psikiyatri, genel cerrahi, kadın hastalıkları ve doğum, pediatrik onkoloji, pediatrik enfeksiyon ve tetkik, kulak burun boğaz, fizik tedavi ve rehabilitasyon, göz hastalıkları ve dahiliye servislerinde çalışan ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan 47 hemşire oluşturmuştur. Klinikte altı aydan daha az çalışan hemşireler araştırma kapsamına alınmamıştır. Bu klinikler iki kuşaktan hemşirenin çalıştığı kliniklerdir.

Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi son sınıf öğrencilerinden dahili ve cerrahi kliniklerde intern uygulaması yapan ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan 118 hemşirelik öğrencisi araştırmanın hemşirelik öğrencileri örneklemini oluşturmaktadır. Intern uygulamasına devam etmeyen

öğrenciler araştırma kapsamına alınmamıştır.

Araştırmada, X kuşağı; 1965 ile 1980 yılları arasında doğanları; Y kuşağı; 1981 ile 2000 yılları arasında doğanları kapsamaktadır.²

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, hemşireler için Hemşire Tanıtıcı Bilgi Formu ve Bireysel Yenilikçilik Ölçeği kullanılmıştır. Hemşireler için Tanıtıcı Bilgi Formu; hemşirelerin sosyo-demografik özelliklerini içeren dokuz sorudan oluşan bir formdur.

Hemşirelik öğrencileri için Hemşirelik Öğrencisi Tanıtıcı Bilgi Formu ve Bireysel Yenilikçilik Ölçeği kullanılmıştır. Hemşirelik öğrencileri için Tanıtıcı Bilgi Formu, öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini içeren 6 sorudan oluşan bir formdur.

Bireysel Yenilikçilik Ölçeği (Innovativeness Scale) (BYÖ); 1977 yılında Hurt, Joseph ve Cook tarafından geliştirilmiştir. Bireylerin genel olarak sahip oldukları yenilikçilik düzeylerini ve ait oldukları yenilikçilik kategorisini belirlemek için oluşturulmuş bir ölçektir. Orijinal ölçeğin, ölçek maddelerinin faktör yükü 0,54 ile 0,72 arasında değişmektedir. İç tutarlık katsayısı 0,89, yarıya bölme eşdeğerlik katsayısı 0,92 olarak bulunmuştur.¹⁰

Ölçeğin Türkçe güvenilirlik ve geçerlik uyarlaması eğitim fakültesi öğrencilerinde Kılıçer ve Odabaşı tarafından gerçekleştirilmiştir.¹¹ Bu ölçeğin hemşirelerle yapılan diğer güvenilirlik geçerlik çalışması Kemer tarafından yapılmıştır.¹² Kemer güvenilirlik ve geçerlik yaptığı ölçek formunun kullanılmasına izin vermemiştir. Bu yüzden Kılıçer ve

Odabaşı'nın güvenilirlik ve geçerliğini yaptığı ölçek kullanılmıştır. Ölçeğin kullanımı için Kerem Kılıçer'den izin alınmıştır.

Güvenirlik ve geçerliği yapılan ölçeğin açımlayıcı faktör analizinde Kaiser-Meyer-Oklin(KMO) değeri 0,83, faktör analizinde dört faktörün ölçeğe ilişkin açıkladığı varyans % 52,52'dir. Ölçekte yer alan maddelerin madde toplam korelasyon değerleri 0,27 ile 0,51 arasında değişmektedir. Cronbach Alpha korelasyon katsayısı 0,82, test-tekrar test güvenilirliğinin 0,87 olduğu saptanmıştır. Bu doğrultuda Bireysel Yenilikçilik Ölçeği'nin (BYÖ) yenilikçilik düzeylerinin ve yenilikçilik kategorilerinin belirlenmesinde kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu bildirilmiştir.¹¹

Ölçek; 20 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte ifadeler 5'li likert şeklinde puanlanmaktadır. Ölçek maddelerinin 12'si pozitif (1, 2, 3, 5, 8, 9, 11, 12, 14, 16, 18. ve 19. maddeler), 8'i negatif maddelerden (4, 6, 7, 10, 13, 15, 17. ve 20. maddeler) oluşmaktadır. Ölçek puanı; pozitif maddelerden alınan toplam puandan negatif maddelerden alınan toplam puanın çıkarılmasıyla elde edilen puana 42 puan eklenmesiyle hesaplanmaktadır. Ölçekten en düşük 14, en yüksek ise 94 puan alınabilmektedir. Ölçekten alınan puanlara göre; hesaplanan puan 80 puan üstünde ise "Yenilikçi", 69 ve 80 puan arasında ise "Öncü", 57 ve 68 puan arasında ise "Sorgulayıcı", 46 ve 56 puan arasında ise "Kuşkucu", 46 puan altında ise "Gelenekçi" olarak yorumlanmaktadır.¹¹

Verilerin Toplanması

Hemşirelere ve öğrencilere araştırmanın amacı açıklanmıştır. Araştırmaya katılmak

isteyenlerden sözlü ve yazılı onamları alınmıştır.

Araştırmanın verileri; araştırmaya katılmayı kabul eden hemşireler ve hemşirelik öğrencileri ile yüz yüze görüşülerek toplanmıştır. Araştırma verileri, Şubat - Nisan 2017 tarihleri arasında toplanmıştır.

Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesi'nde izin alınan kliniklerde çalışan hemşirelere formlar dağıtılmıştır. Formların doldurulması için klinik yoğunluklarına göre zaman verilmiştir. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi son sınıf öğrencilerinden veriler okulda oldukları, sınav olmayan günlerde toplanmıştır. Ölçeklerin uygulanma süresi ortalama 20 dakikadır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerin değerlendirilmesinde SPSS paket programı (Sosyal Bilimler için İstatistik Paket Programı) 20,0 kullanılmıştır. Analizler, Mann Whitney U testi ve bağımsız grupta iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ile değerlendirilmiştir.

Araştırma Etiği

Araştırma için Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dekanlığı'ndan 13 Aralık 2016 tarihinde ve Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesi Başhekimliği'nden 14 Aralık 2016 tarihinde kurum izni alınmıştır. Araştırma için gerekli etik kurul izni Dokuz Eylül Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'ndan (karar no:2017/03-07) 16 Şubat 2017 tarihinde izin alınmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Hemşirelerin Bireysel Yenilikçilik Ölçeği Bulguları

Hemşirelerin tamamı kadındır, %78,7'si evli ve %59,6'sı çocuk sahibidir. Hemşirelerin %65,95'i X, %34,05'i Y kuşağındadır. Hemşirelerin %58'i dahili kliniklerde, %41,9'u cerrahi kliniklerde çalışmaktadır.

Hemşirelerin BYÖ puan ortalaması 66,06±10,3 (min:49, max:88)'tür. Hemşirelerin %6,3'ünün yenilikçi, %38,3'ünün öncü, %27,7'sinin sorgulayıcı ve %27,7'sinin kuşkucu olduğu bulunmuştur.

X ve Y kuşağındaki hemşirelerin ölçek puan ortalamaları sırasıyla 62,96 ± 10,34 ve 72,06 ± 7,36 olduğu ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır (U:385,5 p:0,002; p<0,05). Bu doğrultuda Y kuşağındaki hemşirelerin daha yenilikçi olduğu görülmüştür.

Hemşirelerin çalıştıkları kliniklere göre BYÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır (U:282,5 p:0,33; p>0,05). Hemşirelerin bilimsel toplantılara katılma durumlarına göre BYÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark görülmüştür. (U:74 p:0,019; p<0,05). Bilimsel toplantılara katılan hemşirelerin, katılmayan hemşirelerden daha yenilikçi olduğu saptanmıştır. Hemşirelerin medeni durumlarına göre BYÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır (U:225,5 p:0,29; p>0,05). Hemşirelerin çocuk sahibi olma durumlarına göre BYÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır (U:412,5 p:0,001; p<0,05). Çocuk sahibi olmayan hemşirelerin, çocuk sahibi olan hemşirelerden daha yenilikçi olduğu görülmüştür. (Tablo 1)

Tablo 1. Hemşirelerin kuşak, çalışılan klinik, medeni durum, bilimsel toplantılara katılma, çocuk sahibi olma durumuna göre bireysel yenilikçiliklerinin karşılaştırılması

	Puan Ort ±SS*	U	(p)
Kuşak			
X (n:31)	62,96 ±0,34	385,5	0,002**
Y (n:16)	72,06 ±7,36		
Çalışılan Klinik			
Dahili Klinik (n:32)	65,03 ±0,51	282,5	0,33
Cerrahi Klinik (n:15)	68,26 ±9,82		
Bilimsel Toplantılara Katılım Durumu			
Katılanlar (n:8)	75,00 ±5,95	74	0,019**
Katılmayanlar (n:39)	64,23 ±10,08		
Medeni Durumu			
Evli (n:37)	65,16 ±10,78	225,5	0,25
Bekar (n:10)	69,40 ±7,86		
Çocuk Sahibi Olma Durumu			
Çocuğu Olanlar (n:28)	62,07 ±9,4	412,5	0,001**
Çocuğu Olmayanlar (n:19)	71,94 ±8,78		

*SS: Standart Sapma **P: anlamlılık değeri <0,05

Araştırmada hemşirelerin BYÖ puan ortalaması 66,06 ± 10,3 (min:49, max:88) olarak bulunmuştur. Kemer'in yapmış olduğu çalışmada, hemşirelerin yenilikçilik puan ortalamalarının 66,13±8,09 olduğu görülmektedir.¹² Clement-O'Brien ve arkadaşlarının 106 yönetici hemşire ile yaptıkları çalışmada, hemşirelerin bireysel yenilikçilik puan ortalaması 59,81±6,82 olarak saptanmıştır.¹³ Yiğit ve Aksay'ın sağlık profesyonelleri ile yaptığı çalışmada hemşirelerin yenilikçilik puan ortalaması 64,45 olarak bildirilmiştir.¹⁴ Araştırma sonuçları benzerlik göstermektedir. Hemşirelerin fazla sayıda hastaya bakım vermeleri, kurum politikaları ve insana zarar vermeme ilkesi doğrultusunda yeniliklere karşı sorgulayıcı olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada, Bireysel Yenilikçilik Ölçeği puan ortalamasına göre; X kuşağındaki hemşirelerin sorgulayıcı, Y kuşağındaki hemşirelerin öncü olduğu saptanmıştır. Hemşirelerin bulunduğu kuşağa bağlı olarak bireysel yenilikçilik düzeylerinde farklılık

olduğu saptanmıştır. Hemşirelerin kuşaklar arasında yenilikçiliklerini değerlendiren başka bir araştırmaya ulaşamamıştır. Sadece sağlık profesyonellerinin kuşaklara göre yenilikçiliklerini inceleyen bir çalışmaya ulaşılmıştır.¹⁴ Bu çalışmada X kuşağının öncü, Y kuşağının sorgulayıcı olduğu bildirilmiştir. Ayrıca bu çalışmada X kuşağını çoğunlukla doktorların, Y kuşağını da hemşirelerin oluşturduğu gösterilmiştir. X kuşağında görülen öncü özelliğinin doktorlardan kaynaklandığı belirtilmiştir. Y kuşağının sürekli öğrenmek, beklentilerini anında karşılamak, teknolojiyi iyi kullanmak gibi özellikleri nedeniyle X kuşağından farklı olduğu düşünülmektedir fakat X kuşağının, teknolojiyle ilişkisi düşük bireyler olarak tanımlanması, yenilikçi yaklaşımlara ve yeniliğe karşı sorgulayıcı olmalarına neden oluyor olabilir.

Hemşirelerin çalıştıkları kliniklere ve medeni durumlarına göre BYÖ puan ortalamaları arasında anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Hemşirelerin bilimsel toplantılara katılma durumlarına ve çocuk sahibi olma durumlarına göre BYÖ puan ortalamaları arasında anlamlı fark görülmüştür ($p<0,05$). Hemşirelerin çalıştıkları klinikler arasında, hasta bakımının düzenli ve ayrıntılı verilmesi, ekip iletişiminin olması, klinik ve servis sorumlu hemşireleri arasında etkileşimin olduğu ortamlar olması nedeniyle fark bulunmamış olabilir. Yenilik arama davranışlarının medeni durumdan etkilenmediği fakat çocuk sahibi olmanın yenilikçi davranışları olumsuz etkilediği bulunmuştur. Çocuk sahibi olmanın bireyin üzerine yeni sorumluluklar yüklemesiyle ve kendine dolayısıyla mesleki gelişimine ayırabileceği zamanın kısıtlanmasıyla, hemşirelerin bilimsel araştırmaları takip etmekte zorlandığını, bununla birlikte yeniliğe ilişkin çalışmaları takip edemediği ve bu gerekçelerle yenilikçilik puanlarının daha düşük olduğu düşünülmektedir.

Bilimsel toplantılara katılma isteği bireyin yenilik arayışının ve gelişmek istemesinin bir göstergesi olarak düşünülebilir. Ayrıca düzenlenen bilimsel

programların hemşirelerin gereksinimlerine cevap verme, farkındalık yaratma gibi etkilerinden dolayı bilimsel toplantılara katılan hemşirelerin yenilikçilik puanları yüksek çıkmış olabilir.

Hemşirelik Son Sınıf Öğrencilerinin Bireysel Yenilikçilik Ölçeği Bulguları

Öğrencilerin %89'u kadın, %11'i erkektir. Hemşirelik öğrencilerinin %72'si dahili kliniklerde, %28'i cerrahi kliniklerde intern uygulaması yapmaktadır. Hemşirelik öğrencilerinin tamamı Y kuşağındadır.

Hemşirelik öğrencilerinin BYÖ puan ortalaması $68,92 \pm 7,76$ (min:51, max:94)'dır. Hemşirelik öğrencilerinin %8,4'ünün yenilikçi, %44,1'inin öncü, %42,4'ünün sorgulayıcı ve %5,1'inin kuşkucu olduğu saptanmıştır.

Öğrencilerin uygulama yaptıkları kliniklere göre ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark görülmemiştir (U: 1342 $p:0,906$; $p>0,05$). Öğrencilerin bilimsel toplantılara katılma durumuna göre ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark görülmüştür (U:1015,5 $p:0,001$; $p<0,05$). Bilimsel toplantılara katılan öğrencilerin, katılmayan öğrencilerden daha yenilikçi olduğu görülmüştür. (Tablo 2)

Tablo 2. Hemşirelik öğrencilerinin çalışılan klinik, bilimsel toplantılara katılma durumuna göre bireysel yenilikçiliklerinin karşılaştırılması

	Puan Ort \pm SS*	U	(p)
Çalışılan Klinik			
Dahili Klinik (n:85)	68,76 \pm 7,15	1342	0,906
Cerrahi Klinik (n:33)	69,06 \pm 9,27		
Bilimsel Toplantılara Katılım Durumu			
Katılanlar (n:40)	72,15 \pm 7,86	1015,5	0,001**
Katılmayanlar (n:78)	67,26 \pm 7,21		

* SS: Standart Sapma **P: anlamlılık değeri $<0,05$

Hemşirelik öğrencilerinin BYÖ puan ortalaması $68,92 \pm 7,76$ (min:51, max:94)'dır. Y kuşağındaki hemşirelik öğrencilerinin sorgulayıcı olduğu saptanmıştır. Y kuşağındaki öğrencilerin klinik sorumluluk alma konusunda yeterliliklerinin sınırlı olması ve klinik

ihtiyaçları saptamak üzere yeterli deneyimi edinmemiş olmaları nedeniyle yenilikçilik puanlarının Y kuşağında bulunan hemşirelerden daha düşük olduğu düşünülmektedir. Literatürde hemşirelik öğrencilerinin yenilikçilik düzeylerinin belirlenmesine yönelik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Çuhadar, Bülbül ve Ilgaz'ın son sınıf öğretmen adaylarının bireysel yenilikçilik özelliklerini inceledikleri çalışmada, öğretmen adaylarının bireysel yenilikçilik özelliklerinin Sorgulayıcı kategoride olduğu bildirilmiştir.¹⁵ Bizim çalışmamızın hemşirelik öğrencileri bulguları ile benzerlik göstermektedir. Öğrencilerin, mesleki deneyimlerinin artmasıyla yenilik ihtiyaçlarının ve yenilikçilik düzeylerinin de artması beklenmektedir.

Öğrencilerin uygulama yaptıkları kliniklere göre ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark

görülmemiştir ($p>0,05$). Hemşirelik öğrencilerinin yenilikçilik düzeylerini etkileyen faktörlere yönelik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Öğrenciler, öğrenen oldukları için klinik ortamda görülen bütün hastalar onlar için yeni bir deneyim olmaktadır. Bu nedenle farklı kliniklerde uygulama yapan öğrencilerin yenilikçilikleri arasında fark olmadığı düşünülmektedir.

Öğrencilerin bilimsel toplantılara katılma durumuna göre ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark görülmüştür ($p<0,05$). Öğrencilerin bilimsel toplantılara katılması, gereksinim duyduğu, merak ettiği bilgiye ulaşmasının bir aracıdır. Bilimsel toplantılara katılan öğrencilerin bu davranışı sergilemeleri yenilikçi davrandıklarını göstermektedir. Bu yüzden bilimsel toplantılara katılanların yenilikçilik puan ortalamalarının yüksek olduğu düşünülmüştür.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada kuşaklara göre yenilikçilik düzeyleri ve yenilikçiliği etkileyen faktörler değerlendirilmiştir. Y kuşağı hemşirelerinin yenilikçilik puan ortalamaları daha yüksek bulunmuştur. Bilimsel toplantılara katılan ve çocuk sahibi olmayan hemşirelerin yenilikçilik puan ortalamaları diğer hemşirelere göre daha yüksektir. Y kuşağı hemşirelerinin son sınıf hemşirelik öğrencilerine göre yenilikçilik puan ortalamaları daha yüksektir. Bilimsel toplantılara katılan öğrencilerin yenilikçilik puan ortalamaları diğerlerine göre daha yüksek bulunmuştur.

Hemşirelerin yenilikçilik davranışını etkileyen faktörlerin değerlendirilmesini ve bu faktörlerin olumsuz yönlerini ortadan kaldıracak planlamaların yapılmasını önermekteyiz.

Araştırmamızda, Y kuşağını temsil eden hemşire sayısının az olması nedeniyle; her iki kuşağı da temsil edecek büyük örnekleme ve Y kuşağının bulunma

olasılığı yüksek olduğu özel birimlerde (yoğun bakım, acil servis vb.) çalışan hemşireler üzerinde çalışmanın tekrar yapılması önerilmektedir. Yeni işe başlayan ve kıdemli hemşirelerde yenilikçilik davranışının değerlendirilmesi ve hemşirelik öğrencilerinde longitudinal bir çalışma ile sınıflara göre gelişiminin incelenmesi önemlidir.

Hem hemşire hem de öğrenci grubu yeniliğe karşı sorgulayıcı olarak tanımlandığından iki grup üzerinde de yenilik algısını etkileyecek, bireylerin yenilik ihtiyaçlarının farkına varmalarını sağlayacak çalışmaların yapılmasının faydalı olacağı kanısındayız.

Teşekkür

Sunmakta olduğumuz bu çalışmaya, sürece olan katkıları ile destek sağlayan arkadaşlarımız Büşra TOPALOĞLU, Gülşah GÖZE ve Ayşenur TARHAN'a teşekkür ederiz.

KAYNAKLAR

1. Deneçli, S. ve Deneçli, C. (2012). Nabza Göre Şerbet, Kuşağa Göre Etkinlik: Eğlencenin Pazarlanması ve Kuşaklar. Pazarlama ve İletişim Kültürü Dergisi, 40:33-35.
2. Aydın, Ç. G. ve Başol, O. (2014). X ve Y Kuşağı: Çalışmanın Anlamında Bir Değişme Var mı?. Electronic Journal of Vocational Colleges, Aralık 2014:1-15.
3. Ayhün, S. E. (2013). Kuşaklar Arası Farklılıklar ve Örgütsel Yansımaları. Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, (2) S:1
4. Adıgüzel, O., Batur, H. Z. ve Ekşili, N. (2014). Kuşakların Değişen Yüzü ve Y Kuşağı ile Ortaya Çıkan Yeni Çalışma Tarzı: Mobil Yakalılar. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (19) S:165-182
5. Bulut, Ç. ve Arbak, H. (2012). EĞİAD Yenilik - Yenileşim - İnovasyon Dünyasına Bir Yolculuk: Bölüm 1 İnovasyon, Direnç ve İletişim: Kavramsal Bir Tartışma. İnovasyon Raporu, S: 3-14
6. International Council of Nurses (2009). Delivering Quality, Serving Communities: Nurses Leading Care Innovations. 3, place JeanMarteau, 1201 Geneva, Switzerland ISBN: 978-9295065673
7. Dayyhoff, N., Moore, P. (2002). Entrepreneurial clinical nurse specialists. Innovators of patient care. Clinical Nurse Specialist, 16(5): 274-276.
8. Kaya, H., Kaya, N., Işık, B., Şenyuva, E. (2011). İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi: Hemşirelik Öğrencilerinin Bireysel ve Profesyonel Değerleri. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 15(1):18-26.
9. Sönmez, B. ve Yıldırım, A. (2014). Bir Üniversite Hastanesinde Çalışan Hemşirelerin Yenilikçi Davranışları ve Yenilikçi Davranışlarını Etkileyen Faktörlere İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi: Niteliksel Bir Çalışma. Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi, (2):100-108.
10. Hurt, H.T., Joseph, K., ve Cook, C.D. (1977). Scales For The Measurement Of Innovativeness. Human Communication Research, 4:58-65.
11. Kılıçer, K. ve Odabaşı, H. F. (2010). Bireysel Yenilikçilik Ölçeği (BYÖ): Türkçe'ye Uyarlama, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 38:150-164.
12. Kemer, A.S. ve Altuntaş, S. (2017). Bireysel Yenilikçilik Ölçeği'nin Hemşireliğe Uyarlanması: Türkçe Geçerlik - Güvenirlik Çalışması. Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi 14 (1): 52-61
13. Clement-O'Brien, K. F. Polit, D., Fitzpatrick, J. (2011). Innovativeness Of Nurse Leaders. Journal of Nursing Management, 19:431-438.
14. Yiğit, S. ve Aksay, K. (2015). A Comparison between Generation X and Generation Y in Terms of Individual Innovativeness Behavior: The Case of Turkish Health Professionals. International Journal of Business Administration, 6(2):106-117.
15. Çuhadar, C., Bülbül, T., Ilgaz, G. (2013). Öğretmen Adaylarının Bireysel Yenilikçilik Özellikleri ile Teknopedagojik Eğitim Yeterlikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Elementary Education Online, (3)5:797-807.